

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Calvmniatoribvs. Titvlvs II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

etiam nomina ipsa testium sunt ei (ut quid & à quo sit dictum adpareat) publicanda, necnon exceptiones & replicationes legitimæ admittendæ: ne per suppressionem nominum, infamandi, per exceptionum verò exclusionem, deponendi falsum audacia præbeatur. Ad corrigendos itaque subditorum excessus, tantò diligentius debet prælatus assurgere, quantò damnabilius eorum offensas deferret incorrectas. Contra quos, ut de notoriis excessibus taceatur, est tribus modis possit procedi, per accusationem videlicet, denunciationem, & inquisitionem ipsorum: ut tamen *a* in omnibus diligens adhibeatur cautela, ne forte per leve compedium ad grave dispendium veniatur: sicut accusationem legitima debet præcedere inscriptio, sic & denunciationem charitativa monitio, & inquisitionem clamorosa insinuatio prævenire: illo semper adhibito moderamine, ut juxta formam judicii, sententiæ quoque forma dicatur. Hunc tamen ordinem circa *b* regulares personas non credimus utqueaque *c* servandum, quæ (cum causa requirit) facilius & liberius à suis possint administrationibus amoveri.

CAP. XXV.

Metropolitani ad correctionem excessuum, & reformationem morum singulis annis facere debent provinciale concilium: in quo statuerent personas idoneas per singulas dioceses, quæ sollicitè investigent, & in sequenti concilio referant corrigenda: & Episcopi debent facere synodos episcopales singulis annis, & publicare agitata in provinciali concilio: & hæc negligentes, ab executione officii suspenduntur. h. d.

Idem *d* in eodem.

Sicut *a* olim à sanctis Patribus noscitur institutum, Metropolitani singulis annis cum suis suffraganeis provincialia non omittant concilia celebrare: in quibus de corrigendis excessibus, & moribus reformandis, præsertim in clero, diligentem habeant cum Dei timore tractatum, canonicas regulas, maxime quæ statutz sunt in hoc generali concilio, relegendes, ut eas faciant observari, debitam penam transgressoribus infligendo.

Veritatem id valeat efficacius adimpleri, per singulas dioceses statuunt personas idoneas, providas videlicet & honestas, quæ per totum annum simpliciter & de plano absque ulla jurisdictione sollicitè investigent quæ correctione vel reformatione sunt *f* digna, & ea fideliter perferant ad metropolitanum & suffraganeos & alios in concilio subsequenti, ut super his & aliis (prout utilitati & honestati congruerit) provida deliberatione procedant, & quæ *g* statuerint, faciant observari: publicaturi ea in episcopaliibus synodis, annuatim per singulas dioceses celebrandis. Quisquis autem hoc salutare statutum neglexerit adimplere, à sui executione officii suspendatur.

CAP. XXVI.

Sententia excommunicationum, suspensionum, vel interdicti, lapsa post denunciationem per Abbatem denunciatum, vel alium pro ipso in monachos denunciante, vel adhaerente eisdem, relaxantur: spoliata restituntur, & juramenta de tacenda veritate relaxantur: dicta testium denunciatio traduntur, & expensæ de bonis monasterii monachis denunciantibus ministrantur: & propter hoc ab obedientia Abbatis non excusantur, sine tamen litis præjudicio.

Gregorius IX. Archiepiscopo & priori sancta Maria Rothomagen.

a Alia tamen ut diligens adhibeatur omnibus cautela, &c. absq; voce in, sed in concilio & æstimatoribus legitur ut est. *b* Contra sum, in quo non adhibeatur sed adimpleatur legitur. *c* Observandum. *d* Scilicet Innocent. III. in conc. gener. cap. 6. *e* C. s. eod. tit. in 4. compilat. *f* Sim. *g* Quod statuerunt, faciunt observari.

Olim I. V. & P. ordinis Tironensis *a*: & infra. Ne igitur reformatio monasterii valeat retardari, mandamus, quatenus relaxatis excommunicationum seu suspensionum sententiis, si quas idem Abbas *b* protulerit, vel per quoscumque iudices promulgari fecit, post incipit negotium in eos, & adhaerentes eisdem, ac eis restitutis, quos idem Abbas negotio pendente contra justitiam spoliavit: in negotio de plano & absque iudiciorum strepitu procedentes (cum talibus, maxime in hoc casu non deceat Dei servos involvi) inquiratis, quæ circa *c* personas & observantias regulares videritis iniquitatis, corrigentes & reformantes tam in capite, quam in membris, quæ correctionis & reformationis officio novemur indigere: juramentis si qua de tacenda veritate Abbas extorserit, relaxatis, proviso ut *d* negotio ipso pendente præfati monachi eidem Abbati obediant & intendant, ita tamen, quòd per hoc profectio negotii non valeat impediri. Si verò testes contra eandem Abbatem producti fuerint, dictorum ipsorum ei copiam dari faciat. Prædictis autem monachis expensas factas propter hoc, & tribus vel quatuor ex istis, vel aliis, quos idoneos ad dictum negotium profectum duxeritis assumendos, faciatis de bonis ejusdem monasterii: & faciendas expensas ad prosecutionem ipsius negotii necessarias, computatis, si qua propter hoc receperunt, de bonis monasterii cum proprio non habeant, ministrari. Contradictores, &c.

CAP. XXVII.

Contra prælatum denunciatum de dilapidatione sui monasterii per veritate inquirenda, & pendente negotio detet sui merita potestas alienandi.

Idem Episcopo Cister. *e* de Ald. & de Salen.

Abbatibus.

Prælatorum excessus: & infra. Sanè dilecti filii C. & quatuor alii canonici Frisigien. *f* denunciando monstrarunt, quòd Frisigien. Episcopus bona sui episcopatus (quem ut dicunt, fuit minus canonicè affectus) adeò graviter dilapidat & consumit, quòd (nisi celeriter adhibeatur remedium) episcopatus idem per eum ad irreparabile & dissolutionis opprobrium deducatur: non solummodo rerum, verumetiam famæ suæ prodigæ salutis, vitam ducit enormiter dissolutam: & infra. Dilecti v. mandamus, quatenus personaliter accedentes ad locum inquiratis sollicitè veritatem: & eam fideliter describentes, sub sigillis vestris *b* nobis transmittatis conclusam. Eidem Episcopo terminum assignantes, quo nostro se conspectui repræsentet, pro merito recipere. Potestate vendendi, dandi, infeudandi, seu *c* quocumque libet alienandi bona ipsius ecclesiæ interim eidem prohibita interdicta.

DE CALVMNIATORIBVS

TITVLVS II.

CAP. I.

Subdiaconus calumniè accusatus Diaconum, subdiaconum prouatur, & publicè verberibus castigatur, & in exilium mittitur.

Gregorius Anthemis Subdiacon.

Cum fortius punienda sint crimina, quæ infamantibus (maximè sacratis hominibus) inferuntur, quàm suis culpabilibus, qui in causa Ioan. Diacon. releditis, attendite, ut Hilariū criminatorem ipsius

a Cister. alter Turmens. al. Gronens. *b* Protulas. *c* Cister. *d* Prouiso etiam, &c. *e* Cisterien. & de Ald. & de Salen. abba. al. Cisterien. *f* Frisigien. al. Frisigien. *g* Alimprabilis dissolutionis, &c. *h* Alia sigilla vestri veritatem in, &c. *i* Alia: seu quolibet modo, &c.

nulla ex definitione vestra poena conveniens castigaret: & infra. Quia ergo tanta nequitia malum sine digna non debet ultione transire: jubemus eundem H. prius subdiaconatus (quo indignus fungitur) privati officio, & verberibus publice castigatum, in exilium deportari.

CAP. II.

Denunciator in probatione criminum deficiens, ab officio & beneficio suspenditur, donec innocentiam suam purget.

Innocentius a III. Zamoren, Segobien, & Abulen. Episcopi.

Cum dilectus filius magister scholarum Palastini ad sedem Apostolicam accessisset, & de suo Episcopo excessus varios nunciasset, examinationem commissimus excessuum objectorum: & infra. Cum autem processum negotii examinaverimus diligenter, nec intelligere potuimus probatum esse sufficienter aliquid de predictis: eundem Episcopum absolvendum decernimus ab objectis: Vobis mandantes, quatenus memoratum magistrum scholarum, donec canonicè suam purgaverit innocentiam, scilicet quòd non calumniandi animo ad hujusmodi crimina proponenda processit: ab officio & beneficio suspendatis, ut ceteri simili poena perteriti, ad infamiam suorum facile non profiliant prelatorum.

DE SIMONIA e, ET NE ALIQUID PRO SPIRITUALIBUS EXIGATUR VEL PROMITTATUR.

TITVLVS III.

CAP. I.

Episcopus pro ordine ab eo conferendo, vel minister, vel notarius nihil temporale exigere debent.

Gregorius generali synodo presidens.

In d ordinando: [1 & 7.] Sicut non debet Episcopus manum, quam imponit: ita nec minister vel notarius in ordinatione ejus vocem vel calamum vendere. Pro ordinatione igitur vel usu pallii seu chartis atque pastellis eum, qui ordinatur, omninò aliquid dare prohibemus.

[1 Episcopo Pontifex manum imponit, evangelicam lectionem minister legit, confirmatorem autem ejus episcoporum notarius scribit.]

CAP. II.

Deponendus est, qui per pecuniam aliquem eiecit de ecclesia sua, se potius intrudendo.

Ex concilio Maguntinen. e

Qui alium in ecclesia ordinatum, per pecuniam expulerit, eamque taliter vindicaverit: omnimodo deponatur.

CAP. III.

Quilibet catholicus admittitur ad accusandum de crimine simoniae.

Deodatus Papa. f

Si dominus g & magister omnium, qui sine peccato fuit, accusandi licentiam uni dedit: [1 & 7.] Non igitur quilibet catholicus est respuendus, sed ut veritatem asserat ad propalandam h simoniacam rabiem, magis est precibus exhortandus.

[1 Quamò magis iustus assertione corrigendus est, qui simoniae labi noscitur esse pollutus?]

CAP. IV.

Simoniacus pendente accusatione ab administratione divinarum prohibetur.

a Honorius III. b C.7. de accus. in 3. comp. c De materia hujus multa tradit B. Th. & Cajet. 2. 2. q. 100. d Ca. 1. eod. tit. in 1. comp. e Adde sub Rabano Archiepiscopo ca. 12. referri dicitur 2. Dec. c. 110. f. 2. 2. 26. & c. 2. eod. tit. in 1. comp. f Adeodatus. g C. 7. eod. tit. in 2. comp. h Pellendam. at. reprensibilem.

Idem.

A Censuratum a simoniacum necesse habuimus prohibere, ne missarum solennia celebraret, donec quid esset, verius constituisset.

CAP. V.

Idem dicit quod procedens, nisi quòd illud ea loquitur in accusatione, istud in inquisitione: & illud loquitur de simoniaci in genere, istud declarat de ordine.

Idem.

Q Votiens b: [1 & 7.] Pervenit ad nos, quòd per simoniacam heresim fueris ordinatus: propterea necesse habuimus te prohibere ne missarum solennia celebrare debuisses, donec quid sit, verius decerneremus.

[1 Contra ecclesiasticam disciplinam quod suggestum dicitur, ne nos ante Deum culpa ex distimulatione redarguat, irrequisti, hoc relinquere non audemus.]

CAP. VI.

Simoniacus est deponendus.

Lucius Papa.

Sicut simoniacus c pectus sui magnitudine alios morbos vincit: ita sine dilatione mox, ut ejus signa per aliquam personam claruerint, de ecclesia Dei debet eliminari atque repelli.

CAP. VII.

Simoniacum accusare potest servus, meretrix, criminosis.

Deodatus. d

Tanta e est labes hujus criminis, quòd etiam servi adversus dominos f, & quilibet criminosis admittuntur ad accusationem. Item omnis peccator missam cantare potest, praeter simoniacum, quem quilibet (ut ab ordine male accepto removeatur) accusare potest: vel etiam meretrix.

CAP. VIII.

Simoniacum est, pretium recipere pro ingressu relictionis, pro prioratibus vel capelli concedendis, & pro prelati instituentis, pro concedenda sepultura, pro chrismate, pro oleo sancto, pro benedictionibus nubentium, vel alii sacramenta: nec valet consuetudo in contrarium. h. d. cum sequenti.

Alexander III. in concilio Turonen.

Non satis: [1 & 7.] Prohibemus igitur ne ab iis, qui ad religionem transire volunt, aliqua pecunia requiratur. Nec prioratus g vel capellanix qualibet monachorum aut clericorum annua distractione vendantur. Nec ab eo, cui regimen ipsarum committitur, pro h earum commissione ullum pretium exigatur. Unde qui quis contra hoc decretum adtentare praesumpserit: tam ille, qui dederit, quam ille i, qui receperit vel confenserit, partem se cum Simone non dubitet habiturum. Pro sepultura quoque, & chrismatis, & olei receptione, nulla cujusquam pretii exactio adtentetur: nec sub obtentu cujusquam consuetudinis reatum suum quis tueatur: quia diuturnitas temporis non diminuit peccata, sed auget.

[1 Inutiliter ab Apostolo avaritia redarguitur, si ab his qui in clero videntur constituti, & praecipue qui nomen religionum praesententur, regula m. lu omnibus non servatur.]

CAP. IX.

Summatum est supra in ca. precedenti.

Ex concilio Lateran. k

a C. 4. eod. tit. in 1. comp. referri Grat. sive Paten 2. q. 4. e. accusatum. b Ca. 3. eod. tit. in 2. compil. vide Bernar. Diacon. in pract. crim. Can. 23. c C. 7. eod. tit. in 1. comp. d Adeodatus. at. Deus dedit. e Ca. 16. eod. tit. in 1. comp. f Hoc est speciale: quia regulariter non. g Alia, neq. Capellaniam. h Pro illa commisione. i Quam qui receperit & confenserit, &c. k Sex licet Lat. sub Alex. III. c. 7. & 2. 3. eod. tit. in 1. comp. v u u

